

عنوان مقاله:

ساختار معماری باروی قلعه ایرج با استناد به کاوش های باستان شناسی (پاییز 1396)

محل انتشار:

ماهنامه باغ نظر، دوره 16، شماره 77 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

محمدرضا نعمتی - استادیار پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، تهران، ایران

مهدی موسوی نیا - استادیار گروه باستان شناسی، دانشگاه نیشابور، خراسان رضوی، ایران

خلاصه مقاله:

بیان مسئله: قلعه ایرج یکی از محوطه های دوره ساسانی ایران در دشت تهران است. این محوطه با باروی مربع-مستطیلی به ابعاد 1300×1470 متر محدود شده است. تا کنون در مطالعات میدانی هیچ گونه بقایای آثار گسترده معماری از فضای درون محوطه یافت نشده است. از این رو نوشتار حاضر در وهله اول تلاش می کند به این پرسش پاسخ دهد که 1. ساکنان این محوطه، با قریب به 190 هکتار وسعت، در کدام بخش از محوطه سکونت داشته اند. پرسش مهم دیگر این است که 2. نحوه نظم فضایی بقایای معماری در قلعه ایرج چگونه است. در پاسخ به این دو پرسش 1. با توجه به نبود بقایای معماری در فضای درون محوطه و فراوانی بقایای معماری بر روی باروی قلعه ایرج، گمان می رود سکونت در این محوطه روی سازه های معماری بارو بوده است. به علاوه، 2. با استناد به مطالعات میدانی، فضاهای معماری روی بارو به صورت نظام مند در سراسر باروی قلعه ایرج دیده می شود و شامل 828 اتاق یکسان، راهروی سراسری، 148 برج دیدبانی و طاق های بیرونی است. هدف: در نوشتار پیش رو تلاش می شود با استناد به داده های باستان شناسی قلعه ایرج، در وهله اول وجود بقایای معماری روی باروی محوطه اثبات شود و در مرحله بعد، کیفیت فضاهای معماری بارو ارزیابی و راجع به انتظام فضایی آن فرضیه هایی ارائه شود. روش: در تحقیق حاضر از روش توصیفی-تحلیلی برای رسیدن به اهداف پژوهش استفاده شده است. در ابتدا بقایای معماری و عناصر فضایی کشف شده از مطالعات میدانی قلعه ایرج توصیف شده است و در ادامه، با قرار دادن این عناصر فضایی در کنار یکدیگر و یافتن یک کلیت، تحلیل و ارزیابی باستان شناسی انجام شده است تا بتوان راجع به ساختار بارو و نظم فضایی آن گمانه هایی مفروض ارائه داد. نتیجه: پیش تر کیفیت بقایای معماری روی باروی محوطه مبهم و تا حدودی نامشخص بود. به نحوی که گمان می رفت روی باروی قلعه ایرج ساخت وسازه های معماری وجود نداشته است. در نتیجه آخرین مطالعات میدانی باستان شناسی در قلعه ایرج، مشخص شد که نه تنها روی باروی قلعه ایرج بقایای آثار معماری وجود دارد، بلکه با ترکیب داده های کاوش و بررسی های باستان شناسی، سازه های معماری در تمام بخش های باروی قلعه ایرج به صورت همسان اجرا شده و شامل اتاق ها، راهروی سراسری، برج های دیدبانی و طاق های بیرونی است. به علاوه، این انتظام معماری در فازهای متاخرتر به دلایل احتمالا امنیتی تغییر کرده است.

کلمات کلیدی:

قلعه ایرج، دوره ساسانی، ری، معماری، بارو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/968066>

